

keldan, hinar norrønu tjóðirnar leita til fyrri at finna sínar røtur. Bæði danir, sviar, norðmenn og oyggjatjóðirnar fyrri sunnan okkum. (Væl vitandi, at norrønt mál eisini hevur sín uppruna í germanskum, germansk í indo-europeiskum og so framvegis).

Hetta merkir ikki, at Ísland bert er eitt »forngripasavn«. Nei — tvørturímóti hava teir prógvað at til ber at samtvinna varðveitslu og broytingar (tað man eita »progressiv konservatisma« á millumtjóðalatinini), at vera í teirri serstöðu at hava høvi til at málbera seg um øll »forngripasavn« í egnum máli. Ikki bert serfrøingar skilja teknisk og frøðilig orð, nei, øll kunnu — við at greina orðini — skilja hvørjum tey eru samansett av. Fyri íslendingar er óneyðugt at skilja latin og grikskt fyrri at lesa frøðigreinar á móðurmálinum. Og at teir, sum Dan R. Petersen heldur, hava størri trupulleikar enn vit í millumtjóða samskiptum, tí teir røkja sitt eigna móðurmál, er beinleiðis tvælt. Tvørturímóti: fáar tjóðir munnu hava so sterkt altjóðameðvit sum júst íslendingar.

Sjálvandi eiga vit ikki umhugsunarleyst at taka við øllum orðum, íslendingar smíða. Við Dan vil eg tó siga, at eisini teir nýta orð sum »orlov«, »ruta«, og nýggj orð, sum fella inn í bendingarmynstur og málkervi annars, so sum »traktor« og »diskur«. Og dagmar tær ikki orð sum »ljómfløg«, so er tað ikki haðani, tað kemur.

5. Rótloysing staðarnavna

Hevði íslenska varðveitslan av norrønu sjálfsmyndini miseydnast, hevði danska hjálandaveldið sigrað eisini har á mentanarliga økinum. So itu eisini íslendingar donsk bronglað nøvn, og vit við teimum høvdu endað sum hetlendingar málsliga, ikki at vita hvat egnu orð og nøvn merkja. Bygdir høvdu til dømis itíð »Gliebre« og »Sjov«, og hvat við donsku moyggjabitunum í navninum »Myggenæs«? Eiga vit ikki at vera takksom fyrri at kunna skeita í útnyrðing fyrri at bjarga okkara málsliga sjálfsmynd tofuliga snikkaleysa inn í nútíðina, tí mitt í øllum hesum

»europiseringum«, »anglo-amerikani« og »internationali« og øðrum »seringum«, standa norrønu tjóðirnar og londini sterkast í allari millumtjóða samvinnu við at viðurkenna og varðveita okkara sermerki og eginleikar.

Tað er til fánýtis at berjast imóti millumtjóða samskipti á fjølmiðla- og mentanarøkinum; men her er sum við einstaklinginum: einans við at skilja teg sjálvan kanst tú skilja onnur, einans við at vera góður við titt eigna kanst tú vera góður við og njóta tað hini hava at bjóða tær — og ikki minst: einans við at elska teg sjálvan ert tú førur fyrri at elska tín næsta (miskiljinger frábíðnar). Hetta er eisini galdandi fyrri tjóðir.

6. Løgfrøðiligt navnafrælsi

Er málburður fólksins viðkvæmt evni í almennum umrøðum, eru mannanøvn hvaðna viðkvæmari: vit kenna okkum lættliga »rakt« ella enná »særd« í stoltleikan. Men feroingar hava so fingið nýggja navnaloggávu. Sum við øllum róttøkum broytingum, krevst her til lagingartíð, áðrenn feroyskir navnasiðir fáa fótafesti og gerast hevd. Her má einstaklingurin hava lögfrøðiligan sjálvsavgerðarrætt, t.v.s. um hann/hon ynskir gamla ættarnavn, vil kennast við ávis staðarnavn, navn faðirs/móðurs afturvið syni/dóttur, ella okkurt annað. Og tað uttan at spyrja nakran kong. (NB. Ongin má hava einarrætt, »patent« til ávis son/dóttir-nøvn!). Kanska fer óttin fyrri hurlivasa at gera seg galdandi eina tíð, síðani fara hálvdonk nøvn í søguna, sum minni um tíðarskeið í Føroya Sögu, har tað eydnaðist hjálandastevnuni at ota formligu sjálfsmynd okkara av palli.

Í samstarvi við Nordisk Konstsentrum í Helsingfors letur ein framsýning við heitinum POLYTYPI upp í Norðurlandahúsinum 8. november kl. 17.00. Graeme Rudd og aðrir tónleikarar seta framsýningina við eini konsert upp á hálvan tíma, og framsýningin verður standandi allan november mánaða.

Seinastu tiggjuárini er ein menning hend innan myndlist, soleiðis at markið millum tær ymisku listagreinirnar: tekning, máling, skurðmyndlist og grafikk, er kámað. Listafólk nýta fleiri listagreinir, og eitt og sama listaverk kann verða sett saman av fleiri ólíkum listagreinum. Men tá ið tað kemur til grafikk, er hetta ikki so vanligt, og í norðurlandsku londunum finst í dag ein lutfalsliga stórir bólkur av listafólki, ið mestsum arbeidir við grafikki burturav. Nú er tað so, at grafikkur ofta liggur til grund fyrri sjónbandsframleiðslum, men nýskapanin innan grafikk-in hevur ofta verið knýtt at menningini í teimum fototeknisku hættunum at reprodusera. Henda gongdin hevur havt við sær, at norðurlandsku grafikara-feløginu eru farin at seta mark millum reproduktiónir og upprunalig listaverk. Innan fyrri teir vanligu grafisku arbeidshættirnar hava royndir verið gjørdar við nýggjum tilfari, t.d. við at trykkja á plastikk. Tá ið talan er um at útrykkja seg grafiskt, ber eisini til at tosa um endurnýggjan, eftirsum at fleiri listafólk hava nýtt stórar støddir — ein gongd við eisini hava sæð innan málningalist.

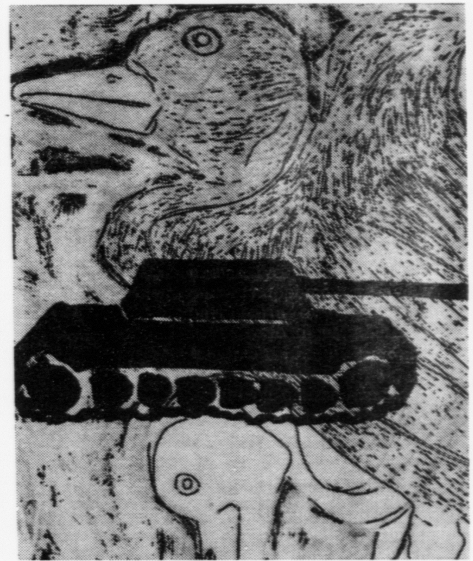
POLYTYPI, ein arbeidshættur við elektrolýsu til kopargrafikk, er ein nýggjur teknikkur innan grafikk. Tað er áhugavert at arbeidshætturin er eitt úrslit av seinastu teknifrøðiligu menningini, samstundis sum hann hevur røtur langt aftur í søguna hjá grafikkum. Peter Sjöblom førir í grein síni arbeidsháttin heilt aftur til 1700 talið. Og júst hetta samanspælið, millum gamla vitan og nútímans teknifrøði, ger evnið hugtakandi. Ein bólkur av norðurlandsku listafólki hevur arbeitt og gjørt royndir við POLYTYPI sum grafiskum teknikki. Listafólkini í

tiltakinum eru: Lennart Aschenbrenner (S), Lauri Astala (SF), Helgi Thorgrims Fridjonsson (IS), Peter Hahne (S), Olav Christoffer Jensen (N), Leif Lage (DK), Jukka Makela (SF) og Peter Sjöblom (S). Ymiskt var, hvussu nógv royndir listafólkini høvdu frammanundan, og Peter Sjöblom ynskti at lata sínar norðurlandsku starvsfelagar sleppa fram at verkstaðnum, fyrri at fáa fram tey ymisku eyðkennini hjá norðurlondum.

Í kanningini av arbeidsháttinum er tann fjøltáttada bakgrundin saman við stílinum hjá tí einstaka listafólkinum vorðið eitt ríkidømi, sum høvi verður at siggja í POLYTYPI-framsýningini.

Í sambandi við framsýningina hevur Nordisk Konstsentrum givið eina bók út. Bókin kannar um POLYTYPI, og lýsir hvussu nógv lættari tað er

vorðið fyrri listafólk at arbeida við kopargrafikki. Tað er eitt ynski, at fram-

sýningin og bókin kunnu geva listafólki íbástur til at halda fram við at menna arbeidsháttin.

Meira um POLYTYPI er at siggja frá friggjagdegnum 8. november kl. 17.00 í Norðurlandahúsinum. Og tann fyrsta hálva tíman verður tónleikur undir leiðslu av Graeme Rudd at hoyra.

Góða gamla

BINGO

við hópin av góðum vinningum byrjar í SOSIALINUM um hálvan november

Verið við frá byrjan
— vissið tykkum øll bløðini!

GERIST HALDARAR!!

— og fáid hetta frálíka tíðindablað restina av árinum — 5 ferðir um vikuna fyrri kr. 100,—

- sosialurin - sosialurin - sosialurin - sosialurin - sosialurin - sosialurin - s

Ja!

Eg gerist haldari av Tíðindablaðnum Sosialinum og fá blaðið 5 ferðir um vikuna, frá nov. 91 til nýggjárs 91/92.

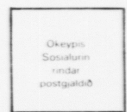
fyrri kr. 100,- (haldarar í Føroyum)
fyrri kr. 160,- (haldarar uttanlands)

Navn: _____

Bústaður: _____

Bygd/byur: _____

Kannað postverkinum

64

tíðindablaðið
sosialurin

Box 76
110 Tórshavn